

Tapasztalatcsere

Fügedi István - Soós Károlyné:

A Herder Intézet bevezető nyelvi kurzusának oktató-
munkája.

Feladatunk kijelölésével kapcsolatban ezt az információt kaptuk, hogy a Herder Intézetben e tanévvel kezdődően új tanterv alapján új könyvekből tanítanak a bevezető nyelvi ciklusban, s 8 és 1/2 hét alatt a diákokkal 3500 szót kívánnak elsajátíttatni.

Ez az információ tévesnek bizonyult. A Herder Intézetben azt közölték velünk, hogy a szaktárgyak belépésétől a diáknak napi 60 szót kell elsajátítani /köznyelvit és szaktárgyit együttesen/ reprodukív fokon, az első szakaszban viszont 2000 /összesen/ a megtanítandó szómennyiség.

Az első ciklus 10 hétig tart, de a csoport befogadóképességétől függően lehet valamivel hosszabb is.

Az első szakaszban kimondottan köznyelvet tanítanak, de ha a szónak szaktárgyi vonatkozása is van, azt is megmagyarázzák.

A tanévet minden csoport az új tankönyvvel kezdi, kivéve a vietnami diákokat, minthogy ők már otthon - régi gyakorlat szerint - kiküldött német tanárok irányításával 6 hónapon keresztül német nyelvtanulásban vesznek részt a régi tankönyv használatával.

A diákoknak egységesen napi 5, vagyis heti 30 órájuk van délelőtt. Mind a 30 óra tantermi foglalkozás. A csoportok a tantermet nem változtatják, mégis a tanterem kabinetszerű, bár a felszerelés kevés. Minden tanteremben van egy asztalra süllyesztett magnetofon. A magnetofonhoz egy, a falon elhelyezett megafon és az asztal szélére akasztható fülhallgatók kapcsolódnak. Van még egy mágneses tábla. A szemléltető eszközöket minden reggel a megbízott diák hozza fel.

Egy-egy tanulócsopórt 9-10 főből áll.

A látott órák koncepciójából ítélve s a minket informáló német tanár közlése alapján feltételezem, hogy az órák típusok sze-

rint nem különülnek el élesen. Minden héten van egy ún. "stop nap", amikor nem vesznek új nyelvi anyagot, de feltevésem szerint módszereiben ez sem különbözhet a többitől. Az óravezetés egységes. Egységes az anyag feldolgozásának sorrendjében, mindeféle nyelvi anyag tartalmában, a módszerekben, a szemléltetésben, az új nyelvtant illusztráló példamondatban, sőt a példamondatot bevezető nyelvi anyagban is.

Bizonyos, minimális szabadsággal rendelkezik a tanár az óravezetésben: pl. némely anyag feldolgozása fakultatív, a tanár irányításával beszélhetnek a diákok egy-egy témáról megadott vázlat alapján, a tankönyvi kérdésekhez a tanár kiegészítő kérdéseket tehet fel a választól függően.

A szigorú egységesség 2 követelményt támaszt: 1/ nagy mennyiségű szemléltető anyagot, 2/ tökéletes szervezettséget. Mindkét követelménynek eleget tesznek.

Szemléltetőanyaguk /közlésük szerint/: magnó, nyelvtan,- szó-applikáció, képek, térképek, tárgyak, dia, később film. Az általam meglátogatott 4 órán csak mágneses táblát és magnetofont használtak. Ez utóbbit összesen 6-7 esetben.

Technikai szertárukban 2 laboráns kezeli a szemléltetőanyagot. Ezek tudják, hogy melyik tanár hol tart az anyagban, mire van szüksége. A szertárban minden tanárnak külön szekrénye van, külön szemléltetőanyaggal. Minden reggel a tanulócsoporthól valamelyik diák kikéri a szemléltetőanyagot, és a tanár asztalára helyezi.

Az első szakasz nyelvi tankönyvét 6-10 tanár 3 éven keresztül írta. Ezek a tanárok nem tanítottak. Minthogy a könyv elkészült, ezután ők is tanítanak.

A tankönyv 50 leckéből áll. Minden egyes nap anyaga 1 lecke. Hetenként van egy stop nap, tehát így jön ki a 10 hetes szakasz. A hallgatók részére készült nyelvi anyagot vastag tankönyvbe /tankönyvekbe ?/ fűzték, a tanár által használt anyagot 50 füzet tartalmazza. Egy füzet - egy lecke. Ezek a füzetek tartalmazzák mindazt, amit a diákok könyve, a nem kötelezően előírt anyagot, megnevezik a szemléltetőanyagot konkrétan /az alkalmazandó helyen /, az írásbeli és szóbeli házi feladatokat. Az ilyen füzet egyúttal a módszertani utasítás és az óravázlat funkcióját is betölti. Egy-egy leckén belül egy-egy óra zárt egységet képez. A füzet külön-külön, óránként meg is nevezi az óra célját. Az is lehetséges azon-

A vizsga érdekessége volt, hogy feltűnően érvényesültek a politikai szempontok. Az egyik vizsgázó ilyen kérdéseket kapott:

Vannak az ön hazájában poliklinikák?

Vannak vidéken is?

Kell a betegeknek a kezelésért fizetni?

Privátok, államiak a poliklinikák?

Egy másik hallgató kérdései között szerepeltek a következők:

Vannak kis gazdaságok az ön hazájában?

Gyártanak-e gépeket?

Tudnak-e a parasztok gépeket venni?

Mennyi egy munkás fizetése?

Milyen szervezetek vannak?

A vizsgán a hallgatók könnyedén válaszoltak a kérdésekre, de láttunk gyenge szereplést is.

Az első ciklus írásbeli vizsgája 5-6 csoport összevonásával, egy teremben több tanár felügyelete mellett történik. A feladatok a következők:

1. Tollbamondás

2. 30 perces előadás. Az előadás megkezdése előtt a tartalmára vonatkozó kérdések hangzanak el. Az előadást jegyzetelni kell, s a megadott kérdések alapján tagolni. A megoldást 3 szempontból külön-külön értékelik: a/ a jegyzetelt anyag szerint, b/ a szerkezet, a tartalmi tagolás szerint, c/ nyelvtanilag.

3. Két, tartalmilag különálló, egyenként mintegy 100 szavas szöveget olvasnak fel. Az első szöveg felolvasása után, majd a második szöveg felolvasása után a szöveg valamelyik tartalmi mozzanatára kérdést tesznek fel. Erre a kérdésre kell válaszolni. Például a kérdés: Mennyi ideig tanult Robert Koch az egyetemen? A válasz csak egyetlen mondat.

4. Nyelvtani dolgozat, amely minden jelentős nyelvtani anyagot tartalmaz.

5. A hallgatók kapnak egy-egy levelet. A levélben kérdések vannak, s válaszolni kell ezekre a kérdésekre kerekén 27 pontban. Van 2 kérdés, melyre minimálisan 3 választ kell adni.

A feladattípusok /beleértve a szóbeli vizsgafeladatot is/ a hallás utáni, az olvasás alapján való értés s a beszédképesség szintjének mérését szolgálja. Az írásbeli feladatokat, részfeladatokat pontokkal értékelik.

A teljesítmény és az osztályzat viszonya a következő:

Teljesítmény	Osztályzat
100-95 %	1 /a legjobb érdemjegy/
94-80 %	2
79-60 %	3
59-36 %	4

A nyelvvizsga eredményeként két osztályzatot kapnak a hallgatók, az írásbeli és szóbeli vizsga eredményeit nem vonják össze.

Az év végi vizsga feladatai:

- 1/ Normális beszédtempóban 50-60 percen keresztül felolvasnak egy szöveget. Azután feltesznek 3-4 kérdést és ezeket meg kell válaszolni.
- 2/ A hallgató 1000 szavas szöveget kap. Ehhez jegyzetet csinál, majd szóbeli kérdésekre válaszol.
- 3/ A hallgatónak valamilyen szaktárgyi jegyzőkönyvet kell készíteni
- 4/ A hallgatónak 3 kérdésben állást kell foglalnia /Pl.: az oktatás a Herder Inézetben; az NDK ipara/.

Ettől az évtől kezdve megváltozik az év végi nyelvvizsga. A nyelvvizsga a szaktárgyi vizsgák része lesz, vagyis azt állapítják meg, hogy hogyan érti és használja a diák a német nyelvet a szaktárgyi vizsgákon. Ezenkívül lesz még egy elővizsga, amely az első ciklus szóbeli vizsgájához hasonló beszélgetés lesz.

Felolvasták nekünk az intézet egyik dokumentumában rögzített, az egyes érdemjegyekre vonatkozó követelményeket is. Az egyes pontok a különböző készségek különböző szinten való elsajátításának és az érdemjegyeknek a viszonyát írták körül. A megfogalmazás az általánosság szintjén mozog.

Szervezési kérdések, ciklusbeosztások

Az intézet rektora azt az információt adta, hogy a tanév elején a csoportok kialakításával nincsenek szervezési problémák, mert: 1/ Az új hallgatókra vonatkozó adatokat /beleértve a tanulmányi eredményeikre vonatkozóakat is/ már a tanévkezdet előtt fél évvel megkapják. Az európaiaknak és a vietnamiaknak a bizonyítványmásolatait megkapják. Az európaiak és a vietnamiak bizonyítványainak eredményét valóságos tudásuk dokumentálásaként fogadják el. A

fejlődő országokból érkező diákokkal egy bizottság beszélgetést folytat középiskolai tanulmányaikról. Ez a beszélgetés egyúttal vizsga is. Ennek alapján osztják be a hallgatót egy vagy kétéves csoportba. A kétéves képzésre külön tervük van./

2/ A hallgatók 99 %-a okt. 31-ig megérkezik /jelenleg 550 hallgatójuk van/.

3/ A csoportokat a hallgatók érkezési ideje alapján állítják össze, nemzetiségtől és szakiránytól függetlenül /kivételt csak a vietnámiak képeznek/.

Négy hét után felbecsülik, hogy hogyan fejlődik a csoport. Azokat, akik a tempót nem bírták, egy később induló csoportba teszik át.

A 10 hetes, bevezető nyelvi ciklus vizsgája után újjászervezik a csoportokat, szakirányok szerint. Azok is, akiknek a vizsgája nem sikerült, mennek tovább az új csoportjukkal, de 4 hét múlva meg kell ismételniük a vizsgát. Ismételten sikertelen vizsga esetén visszahelyezik egy később induló csoportba. Vizsgakötelezettségük továbbra is fennáll, később másodszor is meg kell ismételni a vizsgát. Ha a hallgató vizsgája akkor sem sikerül, kétéves csoportba kerül. /Esetleg eltávolítható az intézetből./

A 10 hetes ciklus után egy 2 hetes átmeneti szakasz következik. Ekkor még csak nyelvet tanulnak. E szakasz célja, hogy előkészítsék a hallgatókat a szakoktatásra. Megfelelő szaknyelvi szerkezetekkel, definíciókkal ismerkednek, szövegeket olvasnak és hallgatnak is, hogy hozzászokjanak a hallás utáni megértéshez. Ezenkívül a köznyelv tanulása is folytatódik, most már a régi tankönyvből a 30. leckével kezdődően. A régi könyvet az év végéig használják.

A 2 hetes átmeneti szakasz után következik a 14 hetes II. ciklus, majd az utolsó, 6 hétig tartó III. ciklus. A II. ciklusban lépnek be a szaktárgyak. /Mielőtt a szaktárgyi oktatást elkezdenék, szaktárgyi felmérő dolgozatokat íratnak, s akiknek a dolgozata nem megfelelő, azokkal ismét bővítik a kétéves kurzusra utaltak számát. Nem megfelelő pl. a matematika dolgozat, ha a megoldás 75 % feletti arányban rossz, a fizika dolgozat pedig akkor nem megfelelő, ha a feladatok megoldása több mint 60 %-ban hibás./ A II. és a III. ciklusban elkülönülten oktatják a köznyelvet és a szaknyelvet. Mindkét ciklusban az összóraszám: 32. Ezen belül a nyelvi órák száma a II. ciklusban 8, a III-ban 4. /A feltüntetett óraszámokban nem szerepelnek a szalaggyakorlatok és az NDK-ról tartott órák./